پاشخانی بازرگانیی و روئییەی نەوەی نوێ …. کامیار سابیر

سەرەکی جوڵانەوەی نەوەی نوێ-نن، پیاوێکی بیزنسمانە، ئەوەی بە زمانی شەعبیی پێیدەگوترێ بازرگان، لە مێژووی حیزبە سیاسییەکانی ناوچەکە و جیهانیشدا، لە زۆربەی ئەو سەرمایەدار و بازرگانانەی بەشداریی سیاسەتیان کردووە، کەمترینیان، سەرکەوتنیان بەدەستهێناوە! بە سروشتیی، چونکە بیزنسمان، پەیوەندییەکی راستەوخۆ و ناڕاستەوخۆی بە بازاڕ، ئابووریی و دەسەڵاتەوە هەیە، لە ئاستی شەعبییدا، مەقبوولییەتیان کەمە، مەگەر خاوەنی کەمێک کرێدتی گەورەی کۆمەڵایەتیی و مرۆیی بن و فەضیلەت و بەهای سیاسیی کۆمەڵگە لەسەروو بەرژەوەندییە تایبەتەکانی خۆیانەوە ببینن. هەروەها، لە رێگەی پارە و سامانەکانی خۆیانەوە، بیانەوێت خزمەت بە خەڵک بکەن، نەک بیانەوێ لە رێگەی هەڵکشانی سیاسیی و قورسایی حیزبەکەیانەوە، داوای پشک و پرۆژەی زیاتر لە سەرمایەگوزارییدا بکەن.

بە تێکهەڵکێشکردنی ئەم باسە بە قیادەی نن و حیزبە کلاسیک و مۆدێرنەکانی کوردایەتییەوە، ئەم نموونەیەی خوارەوە، بە گریمان، لەسەر خاوەن کارێک (کۆنتراکتچیی- قۆنتەراتچیی) دەهێنینەوە. نموونەکە، رووی لە قیادەی نن (بەتایبەت شاسوار عەبدولواحید-شعو) و رەدفیعلەکانی گۆڕانە لە ماوەی رابردوو، ئێستا و ئاییندەدا. خاوەنکار، چەند کرێکارێک، ناوبەناو، رۆژانە، ئیشی بۆ دەکەن. پارەی هەندێکیان بە زیادەوە دەدات، بۆ ئەوەی وەلائیان بکڕێت و دووزمانییش بەسەر کرێکارەکانی ترەوە بکەن. هەندێ کرێکار، پاش ماوەیەک بەدەمەوەگرتن کە ئەم مانگ نا، مانگێکی تر، پارەکە وەردەگرن، بەڵام پاش ماوەیەکی زۆر رەنجکێشان و کارکردن، نەک هەر پارە وەرناگرن، بەڵکو تۆمەتباریش دەکرێن بەوەی دزییان کردووە، یان سیخوڕییان بۆ ئەملاولا کردووە!(بە بەڵگە) هاوکات، خاوەنکار، دەستی لەگەڵ هەندێ مەسئولی گەندەڵی سیاسییدا تێکەڵ کردووە و پرۆژەی گەورە وەردەگرێ و بیزنسی خۆی دەکات و بەشێک لە مەسئولەکانیشی، شەریک کردووە. پاش چەند ساڵێک، دێت سیاسەت دەکات و حیزب دروست دەکات و حیزبەکەیش وەکو کۆمپانیاکانی، دەیەوێ خۆی کەسی یەکەم بێت و خۆی سییۆ (بەرزترین دەسەڵاتی پرۆفێشناڵیی لە دەسگایەکدا یان کۆمپانیایەکدا CEO) بێت و هەموو ئەوانی تر، وەکو ستاف لە حیزبەکەیدا، تەعیینیان دەکات.

ناوەڕۆکی ئەو نموونەیە، بەشی هەرە زۆری رەخنەی گەڵان و نەیارە سیاسیی و شەخصییەکانی (نن و شعو)ن. لە کۆی ئەو رەخنانە، یەک تەوەرەی سەرەکیی زۆر گرینگە کە راستەوخۆ، پەیوەندیی بە مۆراڵ، کەرامەت و ویژدانی ئینسانییەوە هەیە کە ئەمەیە: من ئەگەر کرێکار بچەوسێنمەوە، ئەگەر پارەی خەڵکی کاسبکار و زەحمەتکێش بخۆم و فێڵی لێ بکەم، ئەگەر لە ئیشی کۆمپانیایەکدا(گەندەڵیی،هەڵاواردن و ناعەدالەتیی بکەم) لە جوغزی م[illegible]ی سیاسیی و ئیعتیباری شەخصییەوە، چۆن لە رووم بێت و جورئەت بکەم حیزبێک دروست بکەم کە ئیدیعای گەڕانەوەی مافی خەڵکی هەژار و کەم دەرامەتی ئەو جیۆگرافیا سیاسییە بکات کە سیاسەتی تێدا دەکەم؟

دیوێکی تری ئەو رەخنانەی لەسەر نن و شعو هەن، وێڕای ئەوەی بەشێکی زۆریان، بازاڕیین و لە هەمان مێنتاڵیتیی و کولتووریی مافیاکانی کوردایەتییەوە، سەرچاوەیان گرتووە، کەمترین رەخنەی سیاسیی و جدیی لە نن، گیراوە. ئایا بەڕاستیی هیچ حیزبێکی سیاسیی (بەوانەی بە خۆیشیان دەگوت ئۆپۆزسیۆن) لە کوردستاندا هەیە کە کەسی یەکەمەکانیان، لەسەر حیسابی هەژاریی خەڵک و جەهلی عەوامی لایەنگرانی حیزبەکانیان، میلیۆنەر نەبن؟ یان لای کەم، وەکو جەمتمانەی کەسی یەکەمی حیزب و بنەماڵەکان، شۆردنەوەی پارە، کڕیین و شاردنەوەی بیزنس و کۆمپانیای گەورە، بە کوڕی بنەماڵە سیاسییەکانی ناو حیزبەکان نەکەن(بە گەڵانیشەوە)؟

تا کاتێک، دادگایەکی عادیلانە و سەربەخۆ لە کوردستان و عێراقدا نەبێت و لە گەندەڵکاران و سیاسییە دزە گەورەکان، بپێچێتەوە، تا کاتێک ئەندام پارلمانەکان و وەزیرەکانت، زۆرینەی رەهایان لە گەندەڵییەوە گلابن، سەرۆکی حکومەتەکانت(هەرێم و عێراق)، دەیان و بگرە صەدان بیلیۆن دۆلاریان بەهەدەر دابێت، تا کاتێ تۆ دڵت خۆش بێت لەگەڵ ئەوانەی تیرۆری رۆژنامەنووسان دەکەن و دزیی لە خەڵک دەکەن، حکومەت پێکبهێنێت، هەر قسەکردنێک لەسەر دزی گەورە و بچووک، مانایەکی نامێنیت، ئەگەر بەرنامە و پرۆژەکانی خۆت لەهەمان خولگەی دز و مافیاکانی کوردایەتییە چەتەگەرییەکەدا بسوڕێتەوە و خاڵە هاوبەشەکانی نێوان ئۆپۆزیسیۆن و دەسەڵات، لە خاڵە جیاوازەکانی نێوان خەڵک و مافیاکانی دەسەڵاتدا، زۆرتر بن.

روئییەی سیاسیی نن

هەموو حیزبێکی سیاسیی، دەبێ لەیەک کاتدا، روئییە و روئیای هەبێت، واتە دید و جیهانبیینیی هەبێت، لەهەمان کاتیشدا خەونی سیاسیی

هەبێت کە لە مانیفێستەکەیدا، جێکەوتی کردبێت و پلانی بۆ داڕشبێت. روئییە، بەو دیدە لیبراڵییە ناگوترە کە هەندێ نەشئەی غەربیی و لیبراڵیزمی ئەمەریکیی(هەندێجار، نیۆلیبراڵیزم) و گەشەی ئابووریی هەندێ وڵات، بکرێن بە پێوەر و بەراوردکاریی لەنێوان هەرێمی کوردستان و جیهاندا. گرینگ ئەوەیە، چۆن لەو ماتەریاڵ و سەرچاوە(مرۆیی)ەی کوردستان، کەڵک وەردەگریت و تەحەدای ئەم سیستەمە سیاسییە شێخنشینییە ڕەیعییەی کوردستانی عێراقی پێدەکەیت؟ ئەمانەیش، بەشی هەرە زۆریان بە قیادەی پەچەک(لە باری فیکریی و سیاسییەوە) و ڕۆحی تەحەداکردن و جەرائەتەوە دەکرێن.

دونیا، بەو فەخفەخە سیاسییە ناگۆڕێت کە هەموومان دەوڵەمەند بین و هەژاریی بنەبڕ بکەین و هەمووان لە خانووی زۆر گرانبەها و راقییدا دابنشین و سەیارەی مۆدێل باڵا و براندی ناودار لێبخوڕین. ئەم فەنتازیا لیبراڵییانە نە بازاڕی بگرەوبەردەی سەرمایەداریی و نە خورافاتی کۆمیونیزمیش، ڕێگە نادەن ئەم هەلکە ئایدیال و ئایدیۆلۆژییە، جووقەی لێ پەیدابێت. لە هەموو شت، گرینگتر ئەوەیە کە روئییەکی سیاسیی شەفاف، مۆدێرنانە، مرۆییانە و نیشتمانییە(کوردستان وەکو نیشتمانی هەموو ئەوانەی لەسەری دەژیێن(کورد، عەرەب، تورکمان، مەسیحیی، کاکەیی، ئێزیدیی…تاد) بە پرەنسیپەوە جێکەوت بکرێت ولە ئاستی عێراقیشدا، عێراق بە نیشتمانی خۆت بزانیت و لە چوارچێوە سیاسییەکەیدا، کار بکەیت. هەر ئالوودەبوون و یەقکردنەوەیەک بە فاشیزمی نەتەوەیی(لەسەر بناغەی نەژاد، نەتەوە، زمان و یەک ئاڵا و یەک خاکی موقەدەس)، گەڕانەوەیە بۆ درۆ گەورەکانی ٨٠ ساڵی کوردایەتیی، هەر حەساسییەتێک بەرامبەر بە عێراق، بە عەرەب، بە تورکمان، بە شیعە، بە عەرەبی سوننە، بە ئێزیدیی…تاد، گەڕانەوەیە بۆ هەمان زەرابە بۆگەنەکانی کوردایەتیی و فاشیزمە نەتەوەییە کازیکییەکەی و تەواوی ڕێگەکان قوفڵ دەکرێنەوە(هەموو لە بانەوە” کوردایەتیی”، سەر دەردەکەنەوە).

لە هەمووی گرینگتر، ئەمانە بە کەسانی قیادیی خاوەن فیکر و پرەنسیپی سیاسیی و مەراڵی بەرزی سیاسیی دەکرێن. بە قیادەی جەماعیی دەکرێن کە روئییەیان هەبێت و سەردەمی تاکگەریی، زەعامەت و قائیدی ئەوحەد، نەک هەر بەسەرچوونە، بەڵکو نەقص و نەرجسییەتە کە مرۆڤ بییر لەوە بکاتەوە بە تەنیا، جڵەوی حیزبێک و بزوتنەوەیەک لە ئەستۆ بگرێت. لێرەدا مەسەلەی پارە، دێتە پێشەوە. حیزب و کاری سیاسیی، پێویستی بە پارە، بە میدیا و بە کەمپەینی بەربڵاوە. ئەگەر شعو، بیەوێ بەهۆی بیزنس، پارە و ئیمکانییاتە ماددیی و

م□عن□وی□کانی ک□مپانیا و س□رمای□ک□ی□و□، ئ□ج□ندای ش□خصیی خ□ی ب□گ□□ بخات و بییر ل□و□ ن□کات□و□ ک□ قائیدی گ□نج، ن□و□ی□کی نو□ ل□ گ□نجان ب□ن□ پ□ش□و□ و ه□ر خ□ی ز□عیمی ب□□ و ب□حری نن ب□ت، ئ□و□ ب□ د□نیایی□و□، در□نگ یان زوو، ه□مان ر□چک□ی بارزانیی باوک و کو□، قاسمل□، تا□□بانیی و ن□وشیروان موصط□فا، د□گر□ت و ب□ خ□رایش ب□ر□و ه□□و□شاندن□و□ د□چ□ت(م□گ□ر ئ□و□ی و□کو حسک، قیاد□ ل□س□ر خ□ی طاپ□ بکات)، ه□رو□کو چ□ن ئ□و ز□عیم□ کوردان□، تاک□ ز□عیمی حیزب□کانی خ□یان بوون و ر□گ□یان ن□دا، ی□ک قائید ل□ ناو حیزب□کانیاندا دروست ب□ت.

ب□ ت□□وانیین□ک□ی ک□ن□دی، ئ□گ□ر قیاد□ی سیاسیی و ف□ربوون ل□خ□□ک□و□، لازم و م□لزومی ی□کتر بن، ئ□و□ قیاد□ی نن (ب□ تاک و ب□ ک□)، ل□ه□موو کات زیاتر پ□ویستیان ب□ ف□ربوون، ب□ پ□رو□رد□، ب□ روئیی□ و دیسپلینی سیاسیی ه□ی□. دیار□ ئ□م کات□گ□ریان□ ن□ک ب□ مانا ستالینیستیی و حیزب□ چ□پ□کانی ئ□وروپای ر□ژه□□ات، ب□□کو ب□ ئامبازبوون ل□گ□□ ر□حی نیشتمانیی تاک□کانی و□ات و ل□ب□رچاوگرتنی ب□ها، م□را□ و ف□ضی□□تی سیاسیی، ب□ رای گشتیی و ب□ خ□□کی کوردستانی ع□راق، ب□ تایب□تیی…

س□رک□وتن و پووکان□و□ی نن، ب□ند□ ب□و□ی، ه□مان ریس، ن□□□س□ت□و□ ک□ گ□□ان، رستی. گ□□ان و سیاس□ت□کانی (پر□ژ□کانی، خ□کردن ب□ و□کیلی خ□□کی ه□ژار و ک□مد□رام□تی کوردستان، ق□رغکردنی ئ□پ□زیسی□نبوون ل□س□ر خ□یان، ب□شداریکردن ل□ حکوم□ت، م□ث□لی ئ□علای سیاس□تی کوردیی…تاد) ب□ شو□ن□ک گ□یشتوون ک□ مر□ق ز□ر چاوی قاییم ن□ب□ت ل□ رووی ن□یات ب□□ ر□ژ□ ل□ ر□ژان، گ□□ان بووم□. ئ□و ف□ش□ل□ خ□رای□ی گ□□ان(ک□متر ل□ د□ی□ی□ک)، چ□ند پ□و□ندیی ب□و□و□ ه□ی□ ک□ ر□کخ□ری گشتیی (پ□شوو)، س□رمای□ م□عن□ویی□ک□ی خ□ی ب□ م□ژوو ل□ د□ستدا ک□ ن□یتوانی ق□ناع□ت ب□ ز□ریین□ی حیزب□ک□ی خ□ی و لای□نگرانی به□ن□ت ک□ پار□، س□رو□ت و سامانی ش□خصیی ب□لاو□ گرینگ نیی□ و ل□ پ□ناوی خ□□کدا د□ژی□ت و سیاس□ت د□کات؟ چ□ند پ□و□ندیی ب□و□و□ ه□ی□ ک□ متمان□ی سیاسیی و د□ستپاکیی (ب□ تایب□تیی ل□ ئابووریی و مومت□ل□کاتی حیزب) ب□ گ□□ان و ب□ قیاد□ک□ی، ت□واو ه□ر□سی ه□نا؟ ئ□و□ند□یش زیاتر پ□و□ندیی ب□و□و□ ه□ی□ ک□ ن□یتوانی قیاد□ی□کی ع□ق□انیی و واقیعیی ک□ ب□رژ□و□ندیی خ□□ک(ن□ک خ□یان) ل□ ب□رچاو بگرن.

هاوکات ل□ سیاس□تیشدا، ئ□و□ند□ کورتیان ه□نا ک□ جیاوازیی□ سیاسیی□کانی گ□□ان ل□گ□□ پارتییدا ل□چاو خا□□ هاوب□ش□کانیان(

حیکمەتەکانی کوردایەتیی، ریفراندۆم، دەوڵەتی رەیعیی کوردیی، تەصدیقکردنی جەهەننەمی سەربەخۆیی ئابووریی، رقبوونەوە لە شیعە، لە عەرەب و لە عێراق، هاوسۆزیی لەگەڵ سەرکەوتنەکانی داعش لە موصڵ و لایەنگرییکردن لە سیاسەتە فاشیلەکانی هەرێم لە هەمبەر بەغدادا(بەتایبەتیی لە ساڵانی رابردوودا)، زۆر کەمترن. ئایا قیادەی نن، ئەگەر قیادەیەکن وەکو گرووپ کار دەکەن، روئییەیان هەیە و مەتیقی بازرگانیی بەسەر کەسی یەکەمی حیزبدا زاڵ نییە و توانای تەحەدداکردنی ئەم هەموو وەرانەیەیان هەیە کە ٨٠ ساڵ لە فەشەلی کوردایەتیی لەسەریەک کۆڵەکەبوونە؟ ئەگەریش، هەموویان گوێ بەس لە ڕێنماییەکانی شعو، دەگرن، ئایا حیزبی زەعیم واحید، قائید واحید و سەرکردەی ئەلجەبارولقەهار، نەک هەر فەشەلی هێناوە، ئایا بەسەرنەچووە؟ لەسەروو هەموو ئەمانەشەوە، ئایا پارتیی و یەکێتیی، دەبێ چەند کەسیان لەناو قیادەی گەنجەکانی(نن) دا، زەرع کردبێت؟ چۆن گەرەنتیی ئەوە بە خەڵک دەدرێ کە ئەندام پارلمانەکانی نن، بە فیکر و بە مەرامە، بە پرەنسیپ و بە کردەوە، چۆن جیاوازتر دەبن لەوانەی گۆڕان و یەکگرتوو کە زۆرینەیان هێزی یەدەک و زەرعکراوی پارتیی، دەرچوون؟ پارتییش وەکو سووکایەتییکردن بە دەنگی ناڕەزایەتیی خەڵک و زەلیلکردنی ئۆپۆزسیۆن، دەیانکاتەوە بە وەزیری دارایی، بە سەرۆکی لیست، بە موستەشاری مەرجەعی قەبیلە و عومدەی ریفراندۆم و...تاد؟